

# De Bimbd

Ledenblad IVN Laarbeek

jaargang 45 - 2022 nr. 4



Beleef de natuur

Op de omslag: *Nachtvlinder, de grasmot*  
Foto: *Marjolein Linssen*

Kopij voor blad 46-1  
Graag vóór 15 feb. 2023  
e-mailen naar [redactie@ivnlaarbeek.nl](mailto:redactie@ivnlaarbeek.nl)




## Van de redactie

Wat was het een druk kwartaal. Zoveel activiteiten in ons gerenoveerde verenigingsgebouw De Bimd en in onze natuurtuin. Feestelijke bijeenkomsten en ook dagen waarop hard werd gewerkt. Door vrijwilligers van IVN Laarbeek maar ook door mensen van buitenaf. Het geeft zoveel energie om met elkaar in de buitenlucht actief te zijn. Onze keukenploeg zorgt dat de magen op tijd gevuld worden. Dan is het terras een gezellige ontmoetingsplek. We hebben geprobeerd om overal verslag van te doen. Daardoor is ons verenigingsblad wel iets dikker dan normaal. Ook deze keer wensen we je veel leesplezier.



## Colofon

Ledenblad De Bimd  
Uitgave van IVN Laarbeek  
December 2022 nr. 45-4

 [www.ivnlaarbeek.nl](http://www.ivnlaarbeek.nl)  
 [www.facebook.com/IVNLaarbeek](https://www.facebook.com/IVNLaarbeek)  
 [www.instagram.com/ivnlaarbeek/](https://www.instagram.com/ivnlaarbeek/)

Bestuur IVN Laarbeek:  
Voorzitter: Ben Swinkels  
[voorzitter@ivnlaarbeek.nl](mailto:voorzitter@ivnlaarbeek.nl)  
tel. 0499 422 017

Secretaris: Marleen Verboren  
[secretaris@ivnlaarbeek.nl](mailto:secretaris@ivnlaarbeek.nl)  
tel. 0492 381 165

Penningmeester: Marjolein Baudoin  
[penningmeester@ivnlaarbeek.nl](mailto:penningmeester@ivnlaarbeek.nl)  
bankrek. NL77 RABO 012 891 6907  
tel. 06 38 788 722

Overige bestuursleden:  
Klaas Althuizen  
Han Konings  
Ben van Noordwijk

Redactie:  
Anneke en Ton op den Buijs  
[redactie@ivnlaarbeek.nl](mailto:redactie@ivnlaarbeek.nl)  
Drukkerij Grafic Image, Beek & Donk

## Over De Bimd en IVN Laarbeek

De Bimd is het verenigingsgebouw van IVN Laarbeek, aan de Beekseweg 3, 5735 CB Aarle-Rixtel. Ook de prachtige natuurtuin rondom dit gebouw en het ledenblad dragen deze naam. De officiële naam van IVN is Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid.

Vanuit het duurzame gebouw, dat onlangs officieel is geopend, worden de meeste activiteiten georganiseerd. IVN laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond én belangrijk natuur is, met natuuractiviteiten, cursussen, projecten, ledenwandelingen, lezingen enz.

Uitgebreide informatie over landelijk IVN vind je op de website: [www.ivn.nl](http://www.ivn.nl)

En voor IVN Laarbeek: [www.ivnlaarbeek.nl](http://www.ivnlaarbeek.nl)

Wil je lid worden van IVN Laarbeek? Meld je dan aan op deze site.

Het is mogelijk om IVN Laarbeek te sponsoren. Dat kan op vrijwillige basis, of door IVN Laarbeek op te nemen in uw testament. Maar ook het plaatsen van een advertentie in dit verenigingsblad behoort tot de mogelijkheden.

Contact: [secretaris@ivnlaarbeek.nl](mailto:secretaris@ivnlaarbeek.nl)

## Jaarafsluiting zondag 18 december

Op zondag 18 december is weer de gezellige inloopochtend als afsluiting van het jaar 2022. Alle IVN-leden zijn van harte welkom. Onder het genot van een hapje en een drankje, kunnen we het jaar afsluiten en uitkijken naar een

nieuw jaar vol activiteiten. Voor de sfeer zorgen we met z'n allen. Het is altijd leuk om een gedicht, gedachte of een lied ten gehore te brengen. Graag zien we jullie op van 10.30 - 12.30 uur in ons gebouw om samen het glas te heffen op het afgelopen mooie jaar bij IVN Laarbeek. Wij wensen u alvast



fijne kerstdagen en een gelukkig nieuwjaar!

## Inhoud

- 2 - 3 Van de Redactie / Bestuurszaken
- 4 - 5 Nachtvlindertellingen
- 6 - 7 Waterwerkgroep
- 8 Welke boom is dit?
- 9 Plantaardig koken met Marrit
- 10 -11 De jongste jeugd
- 12 -13 De oudere jeugd
- 14 Kinderboekenweek / Help de vogels
- 15 De wonderde wereld van de kevers
- 16 -17 Cursussen: Natuurouder / Paddenstoelen
- 18 -19 Boomfeestdagen
- 20 Opening natuurtuin / Koken
- 21 Plantenwerkgroep
- 22 Het hele jaar vogels om ons heen
- 23 Schilderij Loes Gruyters
- 24 -25 Natuurwerkdagen 4 en 5 november
- 26 -27 Rode appeltjes / Lezingen
- 28 Agenda



Beleef de natuur

## Van de bestuurstafel

De blaadjes vallen weer. Tijd voor nieuw leesvoer en hierbij een bijdrage van het bestuur. Er is weer van alles gebeurd en georganiseerd. Gelukkig lijkt corona nu echt naar de achtergrond te gaan!

### Nieuwe natuur

Afgelopen oktober hadden we weer een klein feestje. Dankzij de samenwerking tussen het Onze Lieve Vrouwegilde Aarle-Rixtel en IVN Laarbeek is er een nieuw perceel natuur ontstaan. Op de gronden van gilde de Blauwe Schut zijn onder het beheer van IVN Laarbeek een aantal nieuwe landschapselementen aangelegd. Daar zijn we maar wat trots op!



### Coördinatorenoverleg

Ook heeft het bestuur met de coördinatoren van de werkgroepen gesproken. We bespraken hoe de opstart na corona was gegaan. Over de interne organisatie van de werkgroepen. Maar het ging ook over de lastenverdeling binnen de werkgroep.

Hoe krijgen we nieuw bloed binnen de werkgroepen? Hoe zien we de toekomst en hoe borgen we de kennis van de oudere leden en dragen we deze over naar de jongeren?

Nieuwe leden moeten we actiever gaan benaderen. De uitdaging is erachter te komen waar ze interesses in hebben om zich ergens bij aan te sluiten. Bij IVN hoef je geen kennis te hebben van de natuur om mee te doen. Het idee is, dat je - doordat je je ergens bij aansluit - deze kennis vanzelf gaat krijgen.

### Gebruik de media

We kwamen tot de conclusie dat werkgroepen beter naar buiten moeten treden. Dat ze aan de buitenwacht bekend moeten maken wanneer men iets organiseert. Op die manier kunnen leden weten, wanneer men bijeenkomt. Zodra er iets georganiseerd wordt binnen de werkgroep, wat interessant is voor overige leden, is het verstandig dat dat ook gecommuniceerd wordt met het secretariaat, met de redactie van De Bimd en met de beheerders van Facebook. Dan kan het gepubliceerd worden op de website, in De Bimd, in de regionale krant, op TV en op de sociale en toeristische media.



### Natuurschool

De werkgroepen en de cursuswerkgroep gaan samenwerken om cursussen samen te stellen voor IVN leden, maar ook voor mensen van buiten. Verder zijn we bezig met het opzetten van een natuurschool - nu nog in een kleine setting van mensen om over de eerste aanzet te discussiëren. De natuurschool is niet iets van het IVN alleen. De bedoeling is dat er activiteiten vanuit diverse natuurgerelateerde groepen georganiseerd worden. Denk aan Laarbeeks Landschap, de volkstuin, de scholen, de imkervereniging, het ZLTO. IVN kan ondersteunend werken, bijvoorbeeld door het gebouw of de omgeving beschikbaar te stellen. Op deze manier willen we een breder publiek met verschillende invalshoeken kennis laten maken met elkaar. Zo heeft laatst de Imkervereniging een zeer succesvolle workshop gehouden. En het is de bedoeling dat ZLTO in februari in ons gebouw een activiteit organiseert over akkerranden. Daar volgt te zijner tijd meer informatie over.



### Website

IVN Nederland gaat over naar een nieuw platform voor de website. Daarom zal in het volgende kwartaal de site een nieuwe look krijgen. Mocht iemand nog iets missen of goede ideeën hebben voor de site, dan graag dit delen (webmaster.laarbeek@ivn.nl). Zo kunnen we daar rekening mee houden in de nieuwe site.



**Tot slot, als je ideeën hebt waar wij als bestuur meer aandacht aan moeten geven schroom dan niet om dit met ons te delen: [secretaris@ivnlaarbeek.nl](mailto:secretaris@ivnlaarbeek.nl)**

Marleen Verboven, secretaris IVN Laarbeek

### Onze oprechte deelneming

Op dinsdag 29 november overleed Corrie Scheepers, echtgenote van Klaas Althuisen. Klaas is bestuurslid van IVN Laarbeek. Wij wensen hem, zijn gezin en familie veel sterkte in deze verdrietige tijd.

### Workshop Natuurkoffer IVN in Tilburg, 20 januari

Met de IVN Natuurkoffer breng je de natuur bij de mensen binnen. In het bijzonder mensen met dementie geef je zo een heerlijke middag. De workshop is bedoeld voor IVN-vrijwilligers en groene zorgvrijwilligers. Deze workshop is kosteloos. Voor meer informatie en aanmelden:

<https://www.ivn.nl/provincies/noord-brabant/activiteiten/workshop-natuurkoffer>

# Nachtvlindertellingen bij IVN Laarbeek

Samen met Liesbeth, Monique, Giel en Henk ben ik dit jaar vanuit de afdeling IVN Laarbeek begonnen aan de Natuurgidsenopleiding van IVN. Daarmee krijg je in bijna 2 jaar een prachtige basis in natuur- en didactische kennis om je te gaan inzetten bijvoorbeeld als gids binnen IVN.

Een onderdeel daarvan is een individuele opdracht dat jouw interesse heeft. Voor mij was over de wonderlijke wereld van nachtvlinders een LedEmmer te kijken welke nachtvlinders tellen voor de Vlinderstichting.

Als lid van de fotowerkgroep Kieknou heb ik keer zijn dat insecten, paddenstoeltjes, spinlevens nu nog 53 soorten dagvlinders in ons land, en ongeveer 2400 soorten nachtvlinders. Het aantal soorten nachtvlinders is dus vele malen groter dan het aantal soorten dagvlinders. Bij het onder de aandacht brengen van vlinders die in de nacht vliegen, zijn minstens zo interessant!

## Dag of nachtvlinder?

Zit er een soort 'knopje' op het eind van de antenne? Dan is het een dagvlinder. Zijn de antennen draadvormig of geveerd? Dan is het een nachtvlinder.

dracht, waarin je je verdiept in een onderdie keuze niet moeilijk: ik wil meer leren ders. Dat ben ik aan het doen door met er rond De Bimd vliegen en mee te gaan

een voorliefde voor 'het kleine'. De enen maar ook de nodige vlinders. Er gaat het vaak om de dagactieve soorten, maar de

## LedEmmer

Een optie om nachtvlinders te tellen is om een laken te spannen en in de nacht met een lamp en lokstoffen vlinders te lokken. De Vlinderstichting heeft een nieuwe lichtval met ledverlichting ontworpen. Met deze LedEmmer lok je 's nachts rondvliegende nachtvlinders met behulp van UV-licht. 's Ochtends kun je die dan bekijken, inventariseren en daarna weer loslaten.

Je lokt met LED-lampjes minder dan met de ouderwetse felle kwikdamp-lampen (zoals HPL- of ML-lampen). Deze zijn nog maar beperkt beschikbaar. Voor het meetnet is het minder lokken geen nadeel, met het zwakkere licht van de LedEmmer trek je nachtvlinders aan uit een kleinere straal en zeggen de soorten die je ziet, dus meer over de directe omgeving.

Weetje:  
Er zijn nachtvlinders die overdag actief zijn. Andersom dan weer niet, alle dagvlinders rusten in de nacht.

## Waarom nachtvlinders tellen?

Nachtvlinders zijn een enorm belangrijke groep in ecosystemen. Ze zijn bijvoorbeeld als vlinder een bestuiver van bloemen en een belangrijke bron van voedsel voor vogels en vleermuizen.

Het broedsucces van veel vogels is afhankelijk van de aanwezigheid van rupsen. Rupsen zijn grazers en hebben een grote invloed op de vegetatie. We weten nog nauwelijks hoe belangrijk die invloed is. Nachtvlinders hebben dus een centrale plek in ecosystemen en nauwkeurig hun aantalsveranderingen volgen is dan ook belangrijk. Doordat je de vlinders altijd op dezelfde manier vangt, kunnen aantalsontwikkelingen van soorten over een langdurige periode goed worden bepaald.



Met hulp van Bert en Hetty Lemmens (Werkgroep Vlinders) is er een LedEmmer en een officieel Meetpunt bij de Vlinderstichting aangevraagd. Daarna is er een aantal maanden geteld.

Dat doe je door vóór zonsondergang de emmer op een vaste plek te plaatsen. Door een sensor springt de UV-lamp aan als het donker genoeg is en komen er vlinders op de emmer af. Ze vliegen dan door een soort trechter in de emmer, waarin eierdozen zijn geplaatst om ze een rustige plek te bieden tot de ochtend.



Charlotte bekijkt de inhoud van de LedEmmer





Bij zonsopgang hang ik een klamboe op, inventariseer welke vlinders er aan de buitenkant van de emmer zitten en open vervolgens de emmer onder de klamboe.

Op die manier kun je alle vlinders op naam brengen met behulp van boeken en ObsIdentify.

Bij aanvang en afronding noteer je gegevens zoals de temperatuur, wind, neerslag en bewolking. Die informatie voer je samen met de getelde nachtvlinders door op de site van de Vlinderstichting. Daar verzamelen zij alle data van de meetpunten door het hele land.

### Ervaringen tot nu toe

Er zijn al veel verschillende soorten aangetroffen, van kleine grasmotjes tot grotere soorten met de meest indrukwekkende namen als gamma-uil.

Ook onverwachte bezoekers zitten in de emmer, zoals muggen, wantsen en de duikerwants. Die laatste kan zowel vliegen als zwemmen en is een van de eerste bewoners van de nieuwe poel die afgelopen zomer is gegraven op het IVN-terrein!

#### Dag- of nachtvlinder?

Wanneer dagvlinders rusten, houden ze hun vleugels meestal dichtgeklapt, boven hun lichaam.

Nachtvlinders leggen hun vleugels juist plat. Maar dit kenmerk werkt niet altijd; als dagvlinders lekker zitten te zonnen, leggen ze hun vleugels ook plat.

Voor mijzelf is het een leuke en leerzame manier om nachtvlinders beter te leren kennen, en ik kijk er naar uit om nog veel meer te leren en na mijn Natuurgidsenopleiding met de metingen verder te gaan.

Heb je zin om in het voorjaar een keer mee te gaan tellen of te kijken of het ook iets voor jou is om mee te doen? Vanaf de lente gaan we de emmer weer regelmatig plaatsen. Neem gerust contact op om een keer aan te sluiten!

1 Bron: De Vlinderstichting | Alles over vlinders

2 Bron: De Vlinderstichting | LedEmmers



Bruine grijsbandspanner



Gamma-uil



Gewone grasuil



Duikerwants

Tekst en foto's: Marjolein Linssen

# Bijzondere vangst door waterwerkgroep

## Klimaatverandering

De kranten staan er vol van, we hebben te maken met klimaatverandering. Ook dit jaar was dit weer merkbaar, weinig neerslag en hoge temperaturen. Veel mensen genieten van dit heerlijke weer, maar voor amfibieën (kikkers, padden en salamanders) zijn dit zware tijden.

Amfibieën zijn koudbloedige dieren. Dus dan zou je denken dat een beetje zon om op te warmen gunstig is. Het gevaar zit hem in de huid. De huid bevat veel klieren die de huid vochtig houden en van een slijmlaagje voorzien. De volwassen dieren leven meestal alleen in het water in de voortplantingsperiode, de rest van het jaar verblijven ze op het land. Ze zoeken dan beschutte plekje onder omgevallen bomen, takkenhopen of in de strooisellaag. Van hieruit gaan ze op jacht naar insecten, wormen en slakjes. Wanneer het lang warm en droog is, lopen ze het risico dat ze uitdrogen. Een ander nadeel van langdurige droogte is dat prooidieren ook verder wegkruipen of dood gaan en dat ze moeilijk aan voedsel komen.

## Schapengracht

*Door Marcel Cox*

We verkiezen de poelen dan voor beken en sloten die wel genoeg water bevatten en gaan op zoek naar verschillende vissoorten.

Begin juli hadden we nog geluk en hebben we nog een poel/ven kunnen onderzoeken op de grens met Helmond, genaamd De Schapengracht. De Schapengracht is een ven met een bijzondere langgerekte vorm. Uit onderzoek is gebleken dat het ven oorspronkelijk een smeltwatergeul is uit de laatste ijstijd (meer dan 10.000 jaar oud). Het ven heeft een bijzonder hoge natuurwaarde doordat het venwater in contact staat met kalkhoudend water uit de ondergrond waardoor bijzondere plantensoorten kunnen groeien.

We doen altijd 15 à 20 minuten onderzoek met grote schepnetten. Hierbij proberen we de verschillende leefgebieden in een poel/ven/sloot/beek te bevissen. Daarna brengen we de vangst op naam en tellen het aantal soorten.



Kamsalamander © Jelger Herder

## Metamorfose

In de voortplantingsperiode, van begin maart tot half juni, leven de volwassen dieren in het water om zich voort te planten. Daarna verlaten ze het water. De larven, die in het voorjaar worden geboren, groeien op in de poel. Tegen het einde van de zomer (augustus/september) hebben de meeste larven de metamorfose ondergaan naar volwassen dier en verlaten ook de poel (of het water). De kieuwen worden dan vervangen door longen en/of huidademhaling. Een droog voorjaar en een droge zomer zorgen ervoor dat poelen vroegtijdig uitdrogen en dieren niet altijd de kans krijgen om de metamorfose geheel te ondergaan. Dieren met kieuwen zullen dan sterven, omdat ze nog niet op het land kunnen overleven.

Ook voor de waterwerkgroep heeft dit gevolgen. In poelen zonder water of poelen met weinig water kunnen we geen onderzoek doen. Een poel met weinig water warmt snel op in de zon. Het zuurstofgehalte neemt dan snel af. Wanneer je in een poel met weinig water gaat scheppen, verstoort je al snel de bodem. Hierdoor wordt ook zuurstof verbruikt. We willen voorkomen dat de dieren die dan nog leven, alsnog doodgaan door zuurstofgebrek.

## Cuvet

Deze gegevens geven we door aan RAVON (reptielen, amfibieën en vissen onderzoek Nederland), waarna ze in de nationale database flora en fauna komen (NDFF). Bijzondere soorten of soorten waar we over twifelen doen we in een cuvet. Dit is een mini-aquarium waardoor de je waterdieren goed kunt observeren.



Beleef de natuur

## Zwarte vlekken aan staartzoom

In de Schapengracht vingen we opvallend veel salamanderlarven. Ook deze keer deden we een aantal larven in de cuvet om te bepalen of het om larven van de kleine watersalamander of alpenwatersalamander ging. Tot onze verbazing zat er een afwijkende larve bij. Deze had zwarte vlekken op de staartzoom, een dun uiteinde van de staart en hele lange tenen. Dit kon maar een ding betekenen, we hadden de larve van de kamsalamander gevangen.

Kamsalamanders danken hun naam aan de getande rugkam, die de mannetjes ontwikkelen in het voorjaar. Een belangrijk kenmerk is de oranje buik met daarop een onregelmatig patroon van zwarte vlekken (soms is de buik zelfs bijna helemaal zwart). In de landfase verdwijnt de kam op de rug en zijn ze zeer donker (tot bijna zwart) van kleur met lichte witte spikkels. De kamsalamander is de grootste van de vier soorten watersalamanders met een lengte tot maximaal 20 cm.

## Rode Lijst

De kamsalamander heeft in de rode lijst de status 'kwetsbaar' en is opgenomen in de Europese Habitatrichtlijn. Daarnaast wordt het dier ook beschermd volgens de Wet Natuurbescherming. Kortom een hele bijzondere soort. Je kunt jezelf voorstellen hoe blij we waren met deze vangst. Wat ons wel zorgen baart, is dat het maar een larve was. Dit betekent dat het hier om een zeer kwetsbare populatie gaat. Daarom willen we deze plek de komende jaren gaan volgen.

Voor de waterwerkgroep zijn dit de krenten uit de pap. De werkgroep is sinds 2006 actief en dit is pas de tweede keer dat de kamsalamander is gevangen. Laten we hopen dat we ook nog gewone Nederlandse zomers krijgen en deze soort zich uit kan breiden in Laarbeek. Zodat we er nog lang van mogen genieten.

## Bas Raaijmakers (waterwerkgroep) onderscheiden met jeugd Lendersprijs!

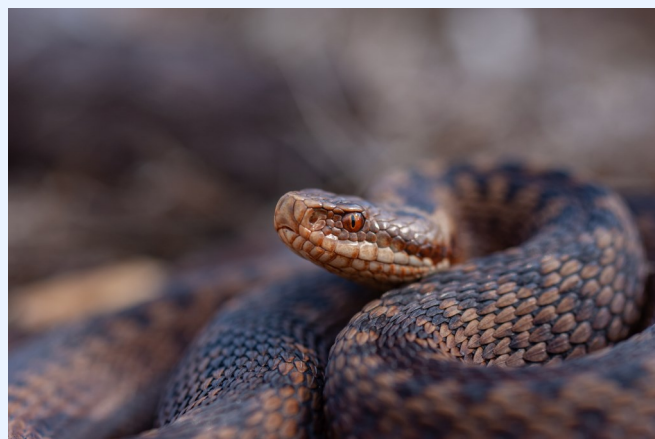
Ieder jaar reikt RAVON tijdens de RAVON-dag de Lendersprijs uit aan een persoon of een werkgroep die een grote bijdrage heeft geleverd aan de bescherming van reptielen, amfibieën en/of vissen. De Lendersprijs dankt zijn naam aan de eerste winnaar van de prijs: Rob Lenders (voorzitter RAVON van 1993 tot 2006). De winnaar van de Lendersprijs ontvangt een oorkonde en een bronzen beeldje van een boomkikker, een interview in tijdschrift RAVON en de opname van een portret in de Lendersgalerie in Natuurplaza in Nijmegen.

Met trots mogen wij medelen dat Bas Raaijmakers (lid van de waterwerkgroep sinds augustus 2020) op 12 november 2022 is onderscheiden met deze bijzondere prijs. Wij zijn natuurlijk super trots op Bas en blij dat we zijn kennis ook mogen benutten in onze werkgroep.

Een bioloog heeft hem ooit enthousiast gemaakt over de gladde slang en sindsdien helpt hij met onderzoek naar deze verborgen soort. Sindsdien is hij besmet met het herpetofauna virus en gaat op onderzoek uit zodra hij even tijd heeft. Afgelopen jaar heeft hij een jaar stage gelopen in Nationaal Park de Meinweg en onderzoek gedaan naar de adder. Hier heeft het de meest bijzondere reptielen en amfibieën waargenomen. Hij is net terug uit Frankrijk waar hij ook weer een mooie stage heeft doorlopen. Het leuke hiervan is dat hij ons via de app mee laat genieten van de prachtige foto's die hij van deze dieren maakt.



Afgelopen voorjaar heeft hij tijdens de startbijeenkomst van de waterwerkgroep een schitterende fotopresentatie van zijn stage in de Meinweg verzorgd. Het is mooi om zijn enthousiasme te zien, maar vooral ook hoe hij geniet van zijn hobby en hoeveel kennis hij heeft van deze mooie soortgroep. Het is geweldig om zo'n inspirerend lid in ons midden te hebben en wij hopen dan ook dat hij nog lang deel blijft nemen aan onze activiteiten. Via deze weg willen we hem nogmaals feliciteren met deze mooie prijs!





# Welke boom is dit?

door Koen Brand



Je zou het niet denken als je ziet hoeveel paardenkastanjes je in Nederland tegenkomt, maar ook deze boom is een exoot. Ik heb het over de Witte Paardenkastanje ofwel in het Latijn de *Aesculus hippocastanum*.

De boom komt oorspronkelijk uit de Balkan. In 1608 is in de hortus in Leiden de eerste Nederlandse paardenkastanje geplant. Ik denk dat je deze boom nu wel in alle kernen van Laarbeek tegenkomt.



Het is een boom die best snel groeit en die heel herkenbaar is door de grote, samengestelde bladeren en de bloemtrossen die als kaarsen recht op in de boom staan. Als je de bloemen bekijkt, dan zie je in het midden van de bloem in eerste instantie een geel honingmerk dat, nadat de bloem is bevrucht, verkleurt naar rood.

de kastanjabloedingsziekte (3) en de kastanjemineermot (4).

Bij de kastanjabloedingsziekte wordt de boom besmet met een bacterie (*Pseudomonas syringae pv aesculi*). Deze bacterie vindt je in de bastvaten van de boom, waardoor de spastroom wordt verstoord. Wanneer je op de website van de universiteit van Wageningen op zoek gaat naar deze ziekte, dan kom je de volgende opeenvolgende symptomen tegen: Op de stam verschijnen roestbruine vlekken. Deze verspreiden zich snel over de hele stam. Uit de vlekken komt een vloeistof; de boom 'bloedt' als het ware. Het vocht is eerst helder maar verkleurt snel naar donkerbruin en wordt stroperig. Daarna gaat de bast onder de vlekken rotten en sterft uiteindelijk af. We hebben op het IVN terrein ook een kastanje staan die is aangetast door de ziekte. Maar je ziet bij die boom ook dat er een grote nieuwe zijtak is gevormd die er heel gezond uitziet.

De kastanjemineermot (*Cameraria ohridella*) is een klein kleurrijk vlindertje (5 mm) dat zijn eitjes legt in het blad van de paardenkastanje. Het vlindertje is voor het eerst in Nederland gezien in 1985 maar komt tegenwoordig door het hele land voor. Per keer legt het vrouwtje 20-30 eitjes op de bovenkant van het blad die na een dag of tien uitkomen. Er kunnen drie generaties per jaar zijn, waarvan de generatie die in juli uitkomt de meeste zichtbare schade geeft. Wanneer de eitjes uitkomen, vreten de larven zich in het blad naar binnen. Als je het aangetaste blad goed bekijkt, dan zie je de gangetjes in het bladgroen.

Poppen van de kastanjemineermot overwinteren in afgevalen blad. Wanneer je in het najaar al het afgevalen blad weghaalt, heb je in het volgende jaar minder motjes en minder kans dat het blad er al eind juli / begin augustus uitziet alsof het herfst is.

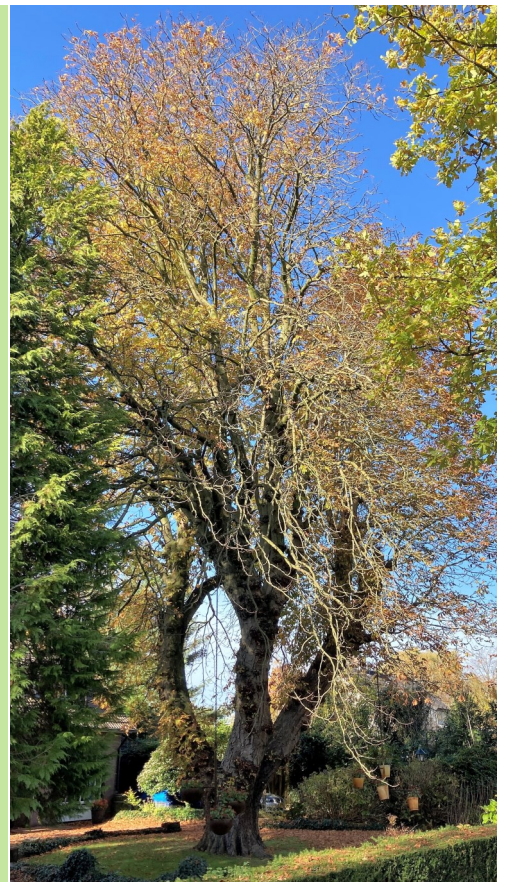


In het najaar zijn er twee dingen die mij opvallen bij de paardenkastanje. Aan de ene kant de bolsters (1) en kastanjes die onder de bomen liggen en aan de andere kant de grote kleverige knoppen (2) aan de boom. In die knop zitten in miniatuur al de bladeren en bloemen voor het volgend voorjaar.

In de Schoolstraat in Beek en Donk en in de Albers Pistoriusstraat in

Aarle-Rixtel staan enkele mooie oude kastanjes. Helaas vallen er door ziektes bomen uit. Ik wil in dit artikel twee belangrijke problemen van de boom bespreken:

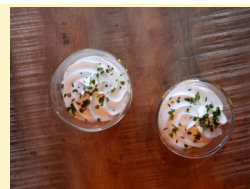
Vanuit mijn achtertuin kijk ik ieder jaar op een prachtige paardenkastanje. Bij deze boom, die in de voortuin staat van een huis aan de Helmondseweg hoort een aardig verhaal: De boom stond eerst in de achtertuin, maar toen de Helmondseweg werd verbreed, is er achter de boom een nieuwe woning gebouwd.







# Plantaardig koken met Marrit



## Hapjes voor de feestdagen

De feestdagen staan weer voor de deur. Voor veel mensen betekent dit lekker lang tafelen met familie. Helaas komt er traditioneel ook veel vlees op tafel. Ik wil jullie deze keer een paar ideeën geven van gerechten zonder vlees, die heel feestelijk en lekker zijn.

## Feestelijke soep met opgeklopte kokosmelk

Om te beginnen de soep uit mijn vorige rubriek, waarbij eventueel de wortel vervangen kan worden door pompoen. Om het heel feestelijk te maken, kun je deze serveren als "cappuccino", door kokosmelk in een slagroomspruit met patronen op te kloppen. Gebruik hiervoor volvette kokosmelk. Doe de soep in een mooi glas en serveer met een toef kokosroom.



## Koningsoesterzwammen in een jasje

Als tweede gerechtje kun je koningsoesterzwammen in een jasje van panko en sesamzaad serveren. Koningsoesterzwammen zijn erg smaakvol en hebben een lekkere bite. Je kunt ze eventueel vooraf ook nog in wat Japanse sojasaus met knoflook marineren. Dep goed droog voor je ze door het beslag gaat doen.

Neem 1 oesterzwam per persoon. Maak schoon en snij in kwarten. Maak een beslag van 150 gewone bloem, 50 gram rijstmeel, snufje baking soda en 200 ml water (dit is genoeg voor een bakje oesterzwammen). Meng panko en sesamzaad in een schaal. Haal de oesterzwammen eerst door het beslag en daarna door de panko. Frituur en serveer direct. Lekker met een sausje van wasabi en veganaise.

## Hartige tompouce

Wat ik zelf heel lekker en feestelijk vind, is een hartige tompouce, gevuld met avococrème en bijvoorbeeld vegan "bacon" of zongedroogde tomaatjes. Hiervoor heb je bladerdeeg nodig, dat je in rechthoeken snijdt. Prik er veel gaatjes in met een vork, zodat het niet te erg gaat rijzen. Bestrijk het met een beetje (plantaardige) melk, strooi er eventueel zaadjes (sesam, nigella) op en bak af in de oven. Dit kan je al een paar dagen vooraf doen, bewaar ze in een luchtdichte doos tot gebruik.

Maak een crème van 2 goed rijpe avocado's en 60 gram margarine op kamertemperatuur (bijvoorbeeld Violife of Blueband 'te gebruiken als roomboter' in gouden wikkel). Breng op smaak met zout, peper, wat citroensap en groene kruiden. Lekker zijn peterselie, koriander, dille, munt, basilicum. Maak tot een fijne crème in een keukenmachine. Wil je dit vooraf kunnen maken, bewaar dan de pit van de avocado en doe die bij de crème in een afgesloten bakje. Zo blijft de avocado mooier groen. Schep of spuit op een bladerdeegplakje en leg er een plakje vegan bacon op dat je krokant hebt gebakken in de oven. Of leg er een paar zongedroogde tomaatjes op. Dekselletje van bladerdeeg erop en smullen maar!



Ik hoop jullie te hebben geïnspireerd om deze kerst een plantaardig tintje te geven.

Fijne feestdagen en tot volgend jaar!

Liefs, Marrit

# De jonge natuuronderzoekers

## Woensdag 14 september, kennismaking

Na een lange hete droge zomertijd regende het vandaag de hele dag. Goed dat we een binnenprogramma gepland hadden. Bij de uitnodiging voor deze eerste bijeenkomst werd tevens gevraagd een lege schoendoos mee te brengen. Tien leden van vorig jaar en negen nieuwe leden waren op tijd aanwezig, allen voorzien van een doos.

## Kijkdoos

Om elkaar te leren kennen hield Cees een gesprek met de kinderen. Heel ontspannend om ze op hun gemak te stellen. De kinderen waren erg benieuwd waarvoor ze de doos nodig hadden, daarom maakte Cees bekend dat we daarvan een kijkdoos zouden gaan maken. Voor de meeste kinderen iets nieuws. Uit tijdschriften werden plaatjes geknipt van bossen en weiden. Hiermee werd de binnenkant van de doos beplakt. Elke groep kreeg enkele vellen met vogels erop. Roofvogels, zangvogels, watervogels en weidevogels. Het maakte de kinderen niet veel uit, vogels zijn vogels. (Hopelijk verandert dat dit jaar).

Zodra de doos bekleed was werden de vogeltjes uitgeknipt en kregen een plaats in de doos. Twee kijkgaten en een lichtinval in de deksel gaven een mooie inkijk in de vogelwereld die de kinderen gecreëerd hadden. Het was een spannende middag, maar wel erg leuk. Volgende keer op zoek naar paddenstoelen.

## Woensdag 12 oktober, paddenstoelen

Heerlijk! Het is weer herfst. De bladeren verkleuren en vallen af. Takjes waaien uit de bomen. Vruchten liggen op de grond. Dieren kunnen weer aan hun wintervoorraad beginnen. En... paddenstoelen verschijnen. Aanvankelijk zouden we naar de Warande in Helmond gaan, maar in onze eigen tuin

stonden zo-  
veel  
paddenstoelen.  
En niet alleen veel, maar ook veel soorten. Dus we zijn in de IVN tuin gaan zoeken. Eerst werd er een korte uitleg gegeven over paddenstoelen. Ze ontstaan uit schimmeldraden. Die vormen een knop en daaruit groeit dan de paddenstoel. Paddenstoelen hebben geen wortels maar draden, ze hebben geen zaden maar sporen en ze hebben geen groene blaadjes.

## Buik-, plaatjes- en buisjeszwammen

Hierdoor kunnen ze zelf geen voedsel maken. Dat is de reden dat paddenstoelen veelal op gevallen bomen, vruchten of bladeren groeien. Daaruit halen ze de voeding. Er zijn 3 belangrijke soorten t.w. buikzwammen, plaatjeszwammen en buisjeszwammen. In de buik, op de plaatjes en in de buisjes worden de sporen gevormd. In de tuin stonden hele mooie exemplaren zoals elfenbankjes, diverse parasolzwammen, zwavelkopjes, peksteel, judasoor, geweizwam, russula's, krulzenboter, heksenschermpje, tonderzwam, parelstuifzwam, ijsvingertje, (door de loop heel mooi) en nog vele andere die we niet bij naam kennen.



Tekst Antoinette van Bree



Je hebt geen volledige paddenstoelenwandeling gemaakt zonder de vliegenzwam te zien. En jawel. Die stonden onder de berkenboom. Het was een waardevolle wandeling, mede door de vele soorten.  
**FANTASTISCH!!**

# van IVN Laarbeek

## Woensdag 9 november

Vorig jaar hebben de kinderen boombladeren gedroogd. Daar gaan we vandaag gebruik van maken. Vooraf werd gesproken over de herfst en bladval. Voor elk kind hadden we een bomenboekje gemaakt waarin gewerkt kan worden. Maar eerst moesten we naar buiten om een schorsafdruk te maken en enkele takjes te zoeken. Op de eerste bladzijde van het bomenboekje moesten de kinderen de naam zoeken van de takjes. Daarna kon de schorsafdruk uitgeknipt worden en ingeplakt worden om vervolgens bladeren op naam te brengen en in te plakken. Bomen zijn veel gebruik in spreekwoorden zoals: appel valt niet ver van de boom, door de bomen het bos niet meer zien, hoge bomen vangen veel wind, van dik hout maakt men planken etc. Ook hier werd aandacht aan gegeven. Tot slot werd gevraagd een doorsnede van een boompje na te tekenen met de jaarringen. Een drukke middag maar wij hopen door het bezig zijn met bomen toch het een en ander bij te brengen. Tot volgende maand, op zoek naar sporen!



## Bericht van Neeltje

We zijn gaan wandelen in de bossen van de IVN. We gingen met zijn allen op zoek naar paddenstoelen. Kees vertelde voordat we gingen van alles over paddenstoelen.

Als we een paddenstoel gevonden hadden keken we met ons spiegelkje onder de paddenstoel! We keken of het plaatjes (gleuven) of buisjes (gaatjes) onder de paddenstoel waren. Hier in zitten de sporen.

Als de paddenstoel kapot gaat komt er een zwart stofje uit (de sporen) en dat stofje valt op de grond. Er groeien dan nieuwe paddenstoelen uit dat stofje!

We zijn ook schimmels tegen gekomen. We keken op de schimmel met de loep. De schimmel had draadjes en sommige waren oranje.

Heel veel kinderen hadden een insect gevonden maar sommige niet. Sommige kinderen gingen 5 minuten kletsen en dat was heel gezellig! We kregen een bekertje ranja en een lekker snoepje!

Het was een hele leuke leerzame TOP middag.  
IVN !!!!!!!  
Neeltje Cornelis

# De jonge natuuronderzoekers



## Creatief bezig in september



## Donderdag 13 oktober NACHTDIEREN

Er zijn veel nieuwe gezichten bij het jeugd-IVN. We zijn inmiddels al met zijn achttien. Vandaag starten we met een kringspel om elkaar wat beter te leren kennen. Het thema van de avond wordt ook meteen duidelijk: NACHTDIEREN! We gaan direct in drie groepen aan de slag.

### Vleermuizen opsporen rond de Bimd.

Jetske heeft haar vleermuis-detector meegenomen en gaat met een groepje buiten op zoek naar vleermuizen. En jawel, nú kunnen we de geluiden van de vleermuizen die rond de Bimd vliegen, horen!

### Dieren in de nacht. Zien en horen.

Wat ritselt daar, hoorde jij dat ook? Wie maakt dat geluid? In het donker moeten de kinderen hun oren en ogen goed gebruiken, spannend...

### Nachtdieren... weet jij het?

Welke dieren zijn nachtdieren? Welke zintuigen gebruiken ze om zich te oriënteren in het donker? Er wordt goed met elkaar overlegd. De kinderen weten nu dat een egel erg goed kan *ruiken*, goed kan *horen* en trillingen heel goed kan *voelen*.



### Afscheid Jetske

Helaas moeten we deze avond afscheid nemen van Jetske. Ze trakteert iedereen op wat lekkers.

### Jetske, heel erg bedankt voor je jarenlange inzet!

We zien je graag weer eens terug!  
Leiding Jeugd-IVN donderdagavond,  
Thijs, Jo, Marrit, Maria, Nicole, Carla, Diny



# van IVN Laarbeek



## November in teken van bodemdierpjes

Het thema van deze avond is bodemdierpjes. De avond begint met een quiz. De kinderen krijgen allemaal een kaartje met een rode en een groene kant, waarmee ze kunnen aangeven of een uitspraak waar of niet waar was. Uitspraken als "Het lichaam van een regenworm bestaat uit ringen", "Een pissebed vervelt niet" en "Een naaktslak heeft een gat in zijn hoofd".

Daarna hebben we de kinderen in 3 groepjes opgedeeld. Een groepje gaat buiten bodemdierpjes zoeken met een zoekkaart. Een hele belevenis, omdat het al donker is. Een ander groepje gaat aan de slag met het maken van huisjes voor pissebedden en oorwormen van terracotta potjes. Het laatste groepje gaat bodemdierpjes onder binoculairs bekijken. Er is onder andere een pissebed en een gedroogde regenworm te bekijken. Ook ligt er een beschimmelde boterham, een paddenstoel en een libelle om te bekijken. Op de tafel krioelde het van de regenwormen, pissebedden, miljoenpoten, slakken en spinnetjes. Kleine beestjes, maar ze zijn zo belangrijk voor de kringloop. Ze zorgen dat het herfstafval verteerd wordt, zodat bomen en planten de kleine deeltjes met hun wortels weer op kunnen nemen.



De groepjes roteren na 20 minuten en aan het eind van de avond gaan alle kinderen naar huis met nieuwe verhalen én een insectenhuisje.



# Kinderboekenweek bij IVN-Laarbeek

Het thema van de Kinderboekenweek 2022 was 'Gi-ga-groen!'.

Op de website van de Kinderboekenweek kun je lezen:

"In bomen klimmen en diersporen zoeken in het bos, zandkastelen maken of vliegeren op het strand, een hut bouwen of picknicken in het park of vogels spotten en een moestuintje maken in je eigen tuin. De natuur is overal om ons heen. Buiten is er van alles te ontdekken en te doen. Er zijn heel veel boeken die kinderen helpen een echte natuurliefhebber te worden. Ga mee op avontuur om al het moois van de natuur te zien!"



Ook bibliotheek De Lage Beemden organiseerde in het kader van de kinderboekenweek een actieve natuurmiddag voor kinderen van de basisscholen. Bij IVN Laarbeek kwamen helaas maar 3 kinderen met hun ouders opdagen. Maar die hebben wel genoten van de natuur. Boswachter Diény had hun heel wat te vertellen: over insecten, het mierenleeuwkje, de pissebed en nog meer andere dieren, maar vooral ook over paddenstoelen die in deze tijd van het jaar volop te bewonderen zijn in natuurtuin De Bimd. Overal zie je ze staan: inktzwammen, bekerzwammen, parelamanieten en parelstuifzwammen; teveel om op te noemen. Gewapend met een spiegeltje en een loepje ontdekken de kinderen de prachtige structuren. Ze leren over de tonderzwam, hoe die vroeger gebruikt werd om een vuurtje te maken. Een gi-ga-groene, leerzame middag!



## \* \* \* Nacht van de Nacht \* \* \*

29 oktober was de 'Nacht van de Nacht'. Op deze avond en nacht doofden een aantal gemeentes, bedrijven en huishoudens hun verlichting om aandacht te vragen voor lichtvervuiling en energiebesparing op verlichting. Ook bij IVN Laarbeek deed men mee. Helaas was de opkomst wat mager. Oorzaak: er waren in Laarbeek in diverse kernen Halloween-activiteiten. Spookachtig geklede figuren liepen door de straten en menige tuin was omgebouwd naar een griezelfestijn. Was natuurlijk ook leuk! Volgend jaar beter.



## Help de vogels in je tuin met IVN Laarbeek

Wat is het toch prachtig, die bedrijvigheid van vogels in je tuin. Zelfs het kleinste tuintje of balkonnetje weten ze te vinden, als er maar wat te eten valt. Zonnebloempitten, pinda's, vetbollen, ze zijn er gek op. Vogels hebben eiwitten en vet nodig om de winter door te komen. En deze voedingsmiddelen zitten er vol van.

Veel voedsel is er 's winters in de natuur en tussen de huizen niet meer te vinden. De dagen zijn kort, de nachten koud en lang. Vogels kunnen in een koude winternacht wel 10 procent van hun gewicht verliezen. Dat moeten ze overdag weer bij elkaar zien te scharrelen.

Vandaar die bedrijvigheid bij een voederplek. En wij mensen kunnen daar weer van genieten. Hang eens een silootje met zonnebloempitten aan een tak. Binnen de kortere keren hebben de vogels het gevonden. Als je op verschillende plekken een silootje, pindakaaskastje, pindaneetje en vetbollen ophangt, blijven ze praktisch de hele dag in je tuin. Meesjes, groenlingen, ze eten hun buikje rond.

Ook de grote bonte specht en de boomklever weten het kleinste tuintje te vinden. Groenlingen zijn echte knoeipotjes. Daar profiteren de grondvogeltjes als heggenmussen, vinken en duiven dan weer van. Merels zijn gek op gedroogde meelwormen. Aan brood hebben vogels niet zo veel, brood bevat maar weinig voedingsstoffen. Drinkwater is wel heel belangrijk.

Hang ook eens wat nestkastjes op. Vogels gebruiken ze niet alleen om in te nestelen maar ook als warme en veilige slaapplek. Zo bruist je tuin ook op de koudste winterdag van leven.

Is het geen leuk idee om met de komende feestdagen iemand een nestkastje of pindakaashuisje cadeau te doen? Bij IVN Laarbeek kun je ze tegen een vriendelijke prijs kopen. Gemaakt door onze eigen deskundige vrijwilligers van de bouwgroep. Je geeft dan eigenlijk drie cadeaus in één: aan de ontvanger, aan de vogels en aan het IVN. Want de opbrengst komt geheel ten goede aan het onderhoud van verenigingsgebouw De Bimd.

Voor een nestkastje betaal je 10 euro, voor een pindakaashuisje inclusief pot met pindakaas 7 euro en voor een hommelmastje 4 euro. Je kunt op woensdagochtenden bij de Bimd aan de Beekseweg 3 in Aarle-Rixtel terecht. Ook kun je via [evenementenwerkgroep@ivnlaarbeek.nl](mailto:evenementenwerkgroep@ivnlaarbeek.nl) een bestelling doen.





## De wonderere wereld van de kevers

Wie zou kunnen bedenken dat er wereldwijd meer dan 300.000 keversoorten zijn? Dat ze daarmee de diergroep zijn met het grootste aantal vertegenwoordigers? In Nederland zijn ongeveer 4.000 soorten bekend. En allemaal hebben ze een bijzonder verhaal. Op donderdagavond 17 november nam Gerard Compiet ons mee in die wonderere wereld. Daarbij liet hij ons genieten van prachtige foto's. In dit verslag een kleine selectie .

De foto's van de basterdzandkever linksboven en de zwartkopvuurkever rechtsonder zijn gemaakt door Gerard Vos  
Foto lieveheersbeestje:  
Michel Verhoeven

### De basterdzandloopkever, een felle rover

Wat een schitterend beest! Slechts 2 cm. Maar een echte rover is het met zijn indrukwekkende kaken. Als de bladen van een schaar zijn ze. Daar wil je als voorbijlopend insect niet tussen belanden. Een mier knippen ze met gemak doormidden. Zandloopkevers houden van hitte. Een open plek op de heide of een zandpad vinden ze geweldig. De larve zit verstopt in een loodrecht gaatje in de grond. Een nietsvermoedend insect dat langskomt, wordt met een snelle hap naar binnen getrokken en opgegeten.

### Oliekever

Wie niet sterk is, moet slim zijn. Dat is van toepassing bij de voortplanting van de oliekever. Om zich te ontwikkelen moeten de larven precies in het nest van een solitaire bij zien te komen. Om zich te goed te doen aan die heerlijke nectar. Die hebben ze nodig om een volwassen insect te worden. Maar ja, een larve van de oliekever kan niet vliegen. Nou, daar heeft de oliekever wat op gevonden: liften! Moeder verstopt wel duizend eitjes in een kuiltje. Als de larven uit de eitjes komen, kruipen ze naar een plant. Daar wachten ze tot een insect langskomt en proberen een lift te krijgen door zich aan het lijf van het insect vast te haken. Dat insect moet wel een solitaire bij zijn, anders wordt het onherroepelijk een reis naar de dood. Het gaat ook vaak mis, vandaar die duizend eitjes.

Een vrouwtjesbij neemt nietsvermoedend de larven mee naar haar nest. Daar worden haar eigen larven opgepeuzeld en de voorraad nectar wordt geplunderd. Ook het mannetje van de solitaire bij wordt gefopt. De larven van de oliekever scheiden namelijk een stofje af dat ruikt naar de geur van een onbevruucht vrouwtje. Daar wil hij wel op af! Als hij vervolgens met een echt vrouwtje paart, maken de vastgehaakte larven van de oliekever een overstap. En zo komen ze toch in het bijennest.

### De zwartkopvuurkever

Kenmerkend zijn de voelsprietten. Bij het vrouwtje zijn ze getand zijn als een zaag, en bij het mannetje zijn ze gekamd. Deze kever is ongeveer 2 cm lang. De zwartkopvuurkever leeft het liefst in een omgeving met rottend hout. Daar leven de larven zo'n drie jaar in om zich te ontwikkelen tot volwassen insect. Zelf eten ze geen hout maar ze doen zich te goed aan de insecten die wel van rottend hout leven zoals de boktor. Het zijn jagers met ferme kaken. Voor deze soort is het belangrijk dat rottend hout blijft liggen.

### Het lieveheersbeestje

We kennen natuurlijk allemaal het lieveheersbeestje met zijn stippen. Er zijn wel zestig soorten van in Nederland. En ze hebben hun hele leven hetzelfde aantal stippen. Dus het heeft niets met de leeftijd te maken, wat veel mensen denken. Er zijn soorten met 2 maar ook met 24 stippen. Als het beestje zich bedreigd voelt, produceert hij een gele vloeistof die bitter smaakt. De aanvalleur laat het beestje dan met rust.



In de jaren negentig werd het Aziatisch lieveheersbeestje ingevoerd in de biologische tuinbouw. Het blijkt een agressieve soort te zijn die nu overal in de natuur en tuinen aanwezig is. Hij eet bladluizen, maar is ook niet vies van andere insecten. Een invasieve exoot dus, die een bedreiging vormt voor de inheemse soorten. Ze zijn te herkennen aan een zwarte M op het halsschild en een deukje in het achterlijf.



## Verslag cursus natuurouder oktober 2022

Wij volgden afgelopen weken de ontzettend leuke cursus 'Natuurouder' van het IVN. Omdat de cursus in Laarbeek nog nieuw is, waren we uiteindelijk maar met een klein groepje; maar dat zou de pret niet drukken. We waren met voldoende mensen om een begin te maken aan hopelijk een succesvolle cursus in de toekomst.

Vol enthousiasme zijn we aan de lessen begonnen, gegeven door Geri en Giel. Ook mochten we elke les een gastspreker verwelkomen. Als er dan met hart en ziel verteld wordt over een onderwerp waarvan een gastspreker veel weet dan kun je als cursist daar alleen maar heel enthousiast in mee gaan.

Het was leuk, gezellig en het is prachtig op het IVN terrein, er zou veel vaker door scholen gebruik van gemaakt moeten worden. We voelden onszelf soms weer even kind toen we met een IVN-gids over het terrein struinden. Omdat het nu herfst is, hebben we ons gefocust op o.a. paddenstoelen, zaden en bodemdierpjes. In andere seizoenen komen er weer andere onderwerpen aan bod, dat maakt dat zo'n cursus altijd vernieuwend en interessant is, in welk seizoen je ook besluit eraan deel te nemen.

Tijdens de lessen leerden we ook hoe creatief aan de slag te gaan met een groep kinderen in de natuur en in te springen als het eens niet volgens plan verloopt. Want het doel is natuurlijk om de cursus op school in de praktijk te brengen. Wij volgden stuk voor stuk deze cursus omdat we de combinatie kind-natuur heel graag willen stimuleren. Heerlijk naar buiten, ook daar kun je leren.

Via het IVN is er heel veel informatie beschikbaar om een basisschoolklas een super leuke activiteit te laten beleven. Spelenderwijs en met natuurlijke



Ben je ouder, opa, oma, oom, tante, juf, meester, het maakt niet uit, iedereen mag de cursus volgen! Doen!

We hebben de cursus afgerond tijdens een leuke ochtend waarbij alle cursisten een activiteit hadden verzonden. Dat was alvast een try-out voor we naar de scholen gaan. En wat was het weer leuk en wat waren we weer enthousiast en creatief allemaal. Onze conclusie: Vind jij kind en natuur ook heel belangrijk en mag dit volgens jou ook op school wat vaker aan bod komen? Volg deze cursus! In slechts een paar weken ben je zo veel natuurwijzer.

Vrolijke groet,  
Maartje, Saskia en Loes

materialen in een groene omgeving kan er ontzettend veel geleerd worden. Kinderen ontspannen, ze worden enthousiast, creatief en leren samenwerken. Ben je zelf niet zo creatief dan is dit ook geen probleem: er zijn websites met complete doe-activiteiten ter beschikking, dus de drempel om mee te doen is heel laag!





## Verlag van de cursus 'Paddenstoelen, schimmels en korstmossen'

Danielle Tempelaars, lid van IVN Helmond, volgde bij IVN Laarbeek de cursus 'Paddenstoelen, schimmels en korstmossen', die door Theo, Klaas en Giel werd gegeven. Zij was verrast door de vele soorten, de wijze van determineren en de uiteenlopende vormen en structuren. Daarover schrijft ze in onderstaand verslag.



Als je op zoek bent naar een manier om je kijk op de natuur en de wereld om je heen te veranderen, dan kan ik je de cursus 'Paddenstoelen, schimmels en korstmossen' van harte aanbevelen. Het volgen van een dergelijke cursus stond al een tijdje op mijn to-do lijst. De wereld van schimmels vind ik eindeloos fascinerend, maar ik raakte er tegelijkertijd behoorlijk door geïntimideerd. Zoveel verschillende soorten, zoveel paddenstoelen die op elkaar lijken, microscopisch onderzoek van sporen... help! Deze cursus bleek het perfecte antwoord.



Tijdens de eerste les over paddenstoelen, hebben we geleerd hoe die gevormd worden, wat het belang is van mycelium en mycorrhiza. Ook hebben we geleerd hoe we de diverse families uit elkaar kunnen houden. En hoewel de exacte determinatie een vak apart blijft, kunnen we nu zeker de russula's van de mycena's onderscheiden. De excursie naar de Gulbergen in Nuene was dan ook een ware schattenjacht, we hebben ontzettend veel prachtexemplaren gezien, met de oorlepelzwam als bijzondere afsluiter (die uitsluitend op kegelvruchten te vinden is).

Bij de les over schimmels en ecologie werd onze verwondering over schimmels en hun eigenschappen nog eens extra aangewakkerd. De bijzondere rol die ze vervullen in de bosbodem, maar ook de eindeloze mogelijkheden die ze blijken te hebben in ons dagelijks leven is niets minder dan indrukwekkend. Zonder schimmels zou er, hoogstwaarschijnlijk, geen leven mogelijk geweest zijn zoals we dat nu kennen.

Het laatste onderdeel nam ons mee in de wondere wereld van de korstmossen.



Tijdens een boswandeling loop je zo aan deze kleine constructies voorbij, maar wanneer je stil staat en écht goed gaat kijken, zul je absoluut versteld staan. De groene 'korst' op die oude boomstam is een klein, surrealistisch landschap van uiteenlopende vorm en structuren. En hoe dichterbij je komt, hoe meer je zult ontdekken. Zowel de theorieles (met practicum) als de excursie naar het Hurkske bleken een ontzettende goede aanvulling op elkaar te zijn.



De wereld van schimmels is fascinerend, wonderlijk, en met alles verweven. En die verwondering hebben wij, de cursisten, zeker gedeeld. Het heeft ons geleerd anders naar de dingen om ons heen te kijken, om stil te staan bij de gewone dingen en ons doen beseffen dat er zoveel meer is dan wat we eerder dachten te weten. De wereld van schimmels is fascinerend, en je zult nooit meer op dezelfde manier naar de natuur kijken. En een ding is zeker: uitgeleerd zijn we nooit!

Met dank aan Theo, Klaas en Giel.

Door: Danielle Tempelaars

# Boomfeestdagen november 2022

Wat zou de wereld zijn zonder bomen? Hoe groeit een boom? Het zijn enkele vragen die aan de orde komen tijdens de boomfeestdagen bij IVN Laarbeek. Op 16 november is de Nationale Boomfeestdag. Normaal in het voorjaar maar door corona verplaatst naar november. Het thema is dit jaar: '(Met) bomen werken'. In de eerste twee weken van november komen zes groepen 6 van de basisscholen uit Laarbeek op bezoek bij de natuurvereniging om op een gemoedelijke en speelse manier een paar antwoorden te ontdekken.

## Zelf een route volgen

Na een PowerPointpresentatie over de boom gaan de kinderen in vijf groepjes naar buiten. Daar, in de natuurtuin van IVN Laarbeek, volgen ze zelf een route. Op verschillende plaatsen staan vrijwilligers van de vereniging met een activiteit. Onder begeleiding ontdekken, antwoorden vinden, is het doel.

Bij Dieny van den Heuvel bekijken de kinderen hoe een boom zich voortplant. Er komen verschillende vruchtjes en zaadjes op tafel. Zaadjes gaan met de wind mee, weten de kinderen. Zoals van de esdoorn. "Die kun je op je neus plakken". En ze doen het meteen even voor. Maar een beukenootje dan, vraagt Dieny. Dat is veel te zwaar voor de wind. Dat valt gewoon naar beneden. Een beukenootje lijkt op een knoflookteentje, vindt een jongen.

Het groepje van Geri Marinussen onderzoekt met een loepje de binnenkant van de boomstam. Er zijn hele kleine gaatjes te zien. Daar gaan de mineralen en water door naar boven, weten de kinderen. Wat heeft een boom nog meer nodig, wil Geri weten. "CO2", roept een van de meisjes. "Nou", zegt Geri, "jullie hebben daarnet goed opgelet." Ze weten zelfs dat de blaadjes groen worden door chlorofyl.



Met wasco en bladeren of schors kun je prachtige tekeningen maken. Dat gaan de leerlingen bij Antoinette van Bree uitproberen. En ook ontdekken ze hoe je met een papier dat in een rechthoekige driehoek met twee gelijke zijden gevouwen is, de hoogte van een boom kunt meten. De schuine zijde van de driehoek laten ze vanaf een afstand naar de top wijzen. "En nu in hele grote stappen naar de boom", zegt Antoinette.

Bij het insectenhotel/restaurant leren de kinderen van Henk van Zundert dat er twee soorten bijen zijn. Je hebt bijen die in een volk leven. Op de vraag wie daar de baas is, roepen ze in koor: "De koningin!" En dan heb je de bijen die alleen leven, de solitaire bijen. Zij komen hier in het insectenhotel/-restaurant dat door de jeugdgemeenteraad gemaakt is. Ook laat Henk zien dat onder in het insectenrestaurant ruimte is voor een egel. "Wat doet een egel in de winter?" vraagt hij. Dat weten de kinderen wel. Hij houdt een winterslaap. Daarom moet hij van tevoren heel veel eten.

Bij de klimboom laat José Vereijken zien wat er op de bast van een boom kan groeien. En dan is een boom natuurlijk ook om in te klimmen! De klimboom van IVN Laarbeek heeft in zijn leven al voor heel wat kinderpret gezorgd.

# met basisscholen uit Laarbeek



## IVN

Ik vind het IVN heel leuk, omdat er allemaal activiteiten zijn, bijv: blaadjes kleuren, speelbos, enzovoort zo heb je ook nog een power point, je leert er alles van en ook is het super leuk om te doen. Heel leerzaam dus. De leukste activiteit om te doen vond ik het speelbos.

Pip, basisschool Breinplein



De IVN is heel leuk. Je kan heel veel doen zoals: het blote voeten pad, blaadjes kleuren, bomen meten en spelen. Je leert veel en het is leuk tegelijk. Ik hoop dat jullie de IVN kunnen uitbreiden.

Groetjes Floor, basisschool Breinplein



Van de Bernadetteschool uit Mariahout

Op woensdag 16 november ging groep 6 naar het IVN in Aarle-Rixtel. We gingen met de fiets ernaar toe in tweetallen. Toen we er waren kregen we een PowerPoint over bomen. Daarna werden we in groepjes verdeeld en toen moesten we de pijlen volgen. We kwamen bij iemand uit die ons iets over de natuur vertelde. Bijvoorbeeld over de jaarringen van de bomen. Als je de jaarringen telt dan weet je hoe oud de boom is. En we hebben vijf onderdelen gehad. 1. Jaarringen tellen 2. Natuur bingo 3. Tiny Forest 4. Blind lopen over een boomstam en dan werd je begeleid. 5. Insectenhotel. Het leukste was dat je een blad onder een papiertje kon leggen en dan met een krijtje eroverheen. En op het laatst heeft de moeder van Daan een vogelhuisje voor de school gekocht van het IVN.

Van Dyu, Esmee, Veerle en Jill



## Opening IVN-natuurtuin De Bimd

Zaterdagmiddag 15 oktober is een druilerige middag. De officiële opening van het nieuwe natuurgebiedje bij IVN gebouw De Bimd staat vandaag gepland. De vendeliers gaan de aanwezigen voor naar het open grasland waar de ceremonie plaatsvindt. En precies dan komt de miezerregen naar beneden. Maar ook in miezerregen is de natuur mooi.

De aanwezigen staan dan ook vrolijk gemutst op het hooigrasland bij de poel. De ceremonie is de laatste fase in een overeenkomst tussen Onze Lieve Vrouwe Gilde uit Aarle-Rixtel en IVN Laarbeek. In 2017 droeg het gilde het beheer van een perceel landbouwgrond over aan IVN Laarbeek om hier de historische natuur te herstellen. Een nieuwe overeenkomst was nodig omdat er enkele landschapselementen zijn toegevoegd waarvoor subsidie is verkregen vanuit de Stila-regeling. Deze elementen bestaan onder meer uit een houtsingel en houtwal, percelen hooigrasland, een natuurlijke oever van de Koude Maas en een poel.

Voorzitter Ben Swinkels van IVN Laarbeek is er trots op dat hij hier weer staat, zo kort na de opening van het gebouw. "Door een goede samenwerking met het gilde hebben we enkele hectaren in beheer gekregen. Voorlopig is dit de laatste fase in de aanleg van natuurelementen. Ik wens dat veel mensen er van kunnen genieten." Het gebied is op een klein deel na vrij toegankelijk. Dat afgesloten deel is te gevoelig voor verstoring. Het is ook mogelijk om onder begeleiding te wandelen. Ben wijst op de mogelijkheden die IVN Laarbeek heeft voor natuureducatie en natuurbeleving. "We willen andere verenigingen die iets met de natuur te maken hebben, de mogelijkheid bieden gebruik te maken van ons gebouw." Een nieuw project is 'Natuur op school'. Dat wil kinderen kennis laten maken met de natuur om hen heen. De gemeente Laarbeek staat positief tegenover dit project.

Jos van den Heuvel, voorzitter van het gilde, is blij met de natuur die gecreëerd is op de vroegere landbouwgrond. "Er zijn al veel planten en dieren hier", heeft hij gemerkt. Gerrit Post, beheerder van de natuurtuin, noemt enkele vogelsoorten die inmiddels een plek hebben gevonden op het terrein: de bosrietzanger, de grote gele kwikstaart, het witgatje en de ijsvogel zijn geregeld te zien. Dat heeft ook burgemeester Frank van der Meijden gemerkt. "Ik woon hier dichtbij en we krijgen op ons terras regelmatig bezoek van de ijsvogel. Het is één van de gevolgen van wat jullie hier doen", zo begint hij zijn korte toespraak. "Natuur laat zich niet dwingen. Kijk maar, we staan in de regen." En hij besluit met de woorden: "Er is hier weer een stukje paradijs bijgekomen tussen het beton van de bebouwing."



Inmiddels hebben Annette en Marrit besloten door te gaan met de kookworkshops. De volgende is op woensdag 5 april 2023, 14-17 uur. Thema is Voorjaar. Contact via de cursuswerkgroep.



Dan is het tijd voor de onthulling van een toepasselijk monumentje: een groepje bij elkaar gestoken tuingereedschap. Alleen deze middag staat het hier als symbool voor de vele uren vrijwilligerswerk dat hier verricht is. Drie vendeliers voeren onder tromslagen en geroffel de traditionele vendel hulde uit. Na deze groet stellen zij zich op voor terugkeer naar gebouw De Bimd. Daar wordt op het terras en onder het genot van een drankje in een gemoedelijke sfeer nog wat nagepraat.

## Workshop koken met Annette en Marrit

Koken met onkruid, zo weinig mogelijk weggooiën, gebruik maken van wat dichtbij is. Dat is de passie van Annette Brand van IVN Laarbeek. Zou het niet leuk zijn om dat aan anderen te laten zien, vroeg ze zich af? En zo kreeg ze het idee voor een serie kookworkshops met leden van het IVN. Met voor elk seizoen een ander thema. "We hebben nu een prachtige keuken in ons verenigingsgebouw, we hebben een natuurtuin met veel kruiden, vruchten en zaden, we hebben eigenlijk alles om dit te mogelijk te maken." Ze vroeg Marrit de Jong, die een kookrubriek heeft in het verenigingsblad De Bimd, of ze mee wilde werken. En Marrit, die ook zo'n passie heeft voor duurzaam koken, zei meteen ja.

Op 16 november zitten we met een groepje van vijf belangstellenden in de keuken van De Bimd voor een tryout. Het is herfst, het thema is dan ook 'inmaken'. We krijgen de recepten voor vanmiddag uitgereikt. Appelpalnotenjam, kappertjes van Oost-Indische kers, siroop van kweeperen, pannenkoeken en pompenchutney. Enthousiast gaan we aan de slag met schillen en in kleine stukjes snijden van de pompoenen en de appels. De walnoten moeten gekraakt en de vruchtjes van de Oost-Indische kers gepeld. Vanwege de tijd hebben Annette en Marrit zelf al het een en ander voorbereid.



Na de pauze met de heerlijke brandnetelcake van Annette gaan we de tuin in. Op zoek naar zevenblad, brandnetel, paardenbloem en Oost-Indische kers. Ingrediënten voor de pannenkoekjes. Voor het beslag gebruiken we kikkererwtenmeel. Marrit heeft voor stukjes kaas en een hapje van kweeper gezorgd. Het is allemaal verrukkelijk. Ook onze zelfgemaakte chutney kunnen we al proeven. Intussen persen we het kweeperensap door de neteldoek. Aan het einde van de middag krijgen we onze eigen inmaakgerechtjes mee naar huis. Een fijne workshop, voor herhaling vatbaar!

# Plantenwerkgroep bijeenkomst 7 oktober

## Paddenstoelen

Vandaag eens geen planten maar paddenstoelen. Een heel dankbaar onderwerp. Er zijn 10 mensen aanwezig die ook allemaal paddenstoelen hebben meegebracht. Er zijn de meest bijzondere en mooie bij. Eerst vertellen we wat over de verschillende vormen, zoals plaatjes- gaatjes- buisjes- en stuifzwammen. En wat verder ter tafel komt en dat is nog heel veel. Want paddenstoelen zijn de opruimers van het bos. Ze groeien vaak op dood hout, dat door de schimmeldraden helemaal verteerd wordt tot houtpulp. Schimmels zijn grote hergebruikers, ze transformeren dood plantaardig materiaal, gevallen bladeren, stengels, takken en stammen in voedzame humus. De meeste paddenstoelen komen voor in de herfst. Door het vocht in de nog relatief warme bodem kunnen de schimmels zich heel goed ontwikkelen, maar wanneer je goed kijkt, zie je eigenlijk het hele jaar wel paddenstoelen, maar niet zo talrijk. De meeste paddenstoelen zijn eenjarig. Enkele, zoals de tonderzwammen en de roodgerande houtzwam, kunnen soms heel oud worden.



Tekst:  
Dieny van den Heuvel

Foto's:  
Hetty Lemmens  
Links;  
roodgerande houtzwam en witte kluiwzwam.  
Rechts:  
heksenboleet en stekeltrilzwam.

## Herkennen met smaak en geur

Om beurten kan iedereen een paddenstoel kiezen waarvan we de kenmerken bekijken en die we proberen op naam te brengen. Vaak is een goed hulpmiddel de geur of smaak van een paddenstoel. Zoals de narcisridderzwam, een plaatjeszwam die, als je op de naam af zou gaan, naar narcis zou moeten ruiken, maar niets is minder waar, hij stinkt naar carbide. Op het terrein van de Bimd hebben we ook veel soorten gevonden o.a. de roodplaatzwam, een zeldzame soort die vaak op hazelaar voorkomt. Deze heeft een lamelachtige structuur aan de onderkant net als de witte bultzwam en het fop-elfenbankje.

## Judasoren

Het echte elfenbankje heeft kleine witte gaatjes. Veel voorkomend is de honingzwam, ook een plaatjeszwam, een echte parasiet die hele bomen vooral populieren kan doden met zijn mycelium, dat op dropveters lijkt. Vaak zijn het al verzwakte bomen. Ook heel mooi zijn de judasoren, een heel eigen groep die er uit ziet en voelt als gelatineus kraakbeen. In de Japanse keuken wordt deze vaak gedroogd gebruikt. Ze groeien vooral op dood vlierhout. Weer een andere soort zijn de boleten. We hebben de gewone berkenboleet en de sombere fluweelboleet, het eekhoornjtsbrood en de heksenboleet. Ze behoren ook tot de boletenfamilie, paddenstoelen met buisjes.



## Stekeltrilzwam en witte kluiwzwam

Heel bijzonder is de stekeltrilzwam die niet zo vaak voorkomt, hij voelt ook gelatineachtig aan. Deze soort heeft stekeltjes, wat de naam natuurlijk al zegt.

Het is allemaal niet zo moeilijk. De bittere kaaszwam komt ook nog langs; even proeven of het klopt en jawel hoor, heel duidelijk. De witte kluiwzwam heeft weer een heel andere structuur maar je kunt er duidelijk aan zien waar zijn naam vandaan komt. Lang niet alle paddenstoelen komen aan bod, maar al met al toch een gezellige en leerzame avond.

# Het hele jaar vogels om ons heen

Gelukkig hebben we nog steeds het hele jaar vogels om ons heen. Maar hoe zit het eigenlijk met die aanwezigheid? Zijn er het hele jaar door dezelfde vogels in Nederland? Die vraag gaan we eens nader bekijken.

Je kunt de vogels in ons land indelen naar hun aanwezigheid. Je krijgt dan het volgende lijstje:

## Standvogels

Standvogels leven het hele jaar door op dezelfde plek, in of vlakbij hun broedgebied. Zij kunnen omgaan met de wisselende weersomstandigheden. Mezen en spechten zijn echte standvogels.

## Jaarvogels

Een jaarvogel is het hele jaar aanwezig maar het hoeft niet hetzelfde individu te zijn. Een deel van de jaarvogels trekt in de winter naar het zuiden. Ook de vogels van Noord-Europa trekken naar het zuiden en blijven dan voor een deel in ons land overwinteren. Het roodborstje en de merel zijn hier voorbeelden van. Het kan dus best zijn dat er in de winter een andere merel in je tuin te zien is dan in de zomer.

## Zomervogels

Zomervogels zijn alleen in het lente en zomer hier. In het najaar trekken ze weg. Sommige al heel vroeg, zoals de gierzwaluw. Meestal geldt: hoe later de vogel wegtrekt, hoe eerder hij weer terug is. De tjiptjaf kun je bijvoorbeeld al in maart horen en hij gaat pas in oktober weg. Maar de gierzwaluw komt terug vanaf half april en trekt al eind juli weer naar het zuiden. Echte zomervogels zijn natuurlijk de zwaluwen, de koekoek en de grutto. De terugkeer van de zomervogels is voor vogelaars steeds een waar feest.

Foto Arjan Jeurgens



*De grutto is een echte zomervogel. Helaas wordt onze nationale vogel ernstig bedreigd.*

## Wintergasten

De naam zegt het al: deze vogels komen uit koudere streken in de winter naar ons. Veel ganzen en eenden zijn dan aan onze Noordzeekust en in het Waddengebied te bewonderen. Maar ook dieper het land in zijn overal ganzen en eenden te vinden, zoals de kolgans en de rietgans. Vele watervogels ontvluchten de ijzige winter in Noord-Europa en Noord-Amerika om hier op open water te kunnen overleven. Zaagbekken, brilduikers, zelfs roodkeelduikers zijn in deze periode in Nederland te zien. Vogelaars staan er zonder klagen voor te blauwbekken op een dijk aan de kust. Zoveel moois als er dan te aanschouwen is! Ook veel zangvogels komen hier de winter doorbrengen. De pestvogel, koperwiek, kramsvogel en keep zijn bekende overwinteraars.

*De zwarte specht is een standvogel. Zijn roep door het bos is betoverend.*



Foto Jowan Iven

## Doortrekkers

Een bekende doortrekker is de kraanvogel. De migratie is van dag tot dag te volgen op de computer. Vanuit Scandinavië trekt hij naar Zuid-Europa en Afrika. Een bekende pleisterplaats is het Lac du Der in Frankrijk. Maar ook doen groepen ons land aan. Ze verblijven enkele dagen tot weken om aan te sterken voor de verdere reis. Tegenwoordig zijn er enkele broedgevallen, zoals in het Fochteloër Veer.

Foto Jowan Iven



*Kraanvogels zijn in november doortrekkers in ons land. Soms hoor je hoog in de lucht het 'kenmerkende geluid grus grus'.*

Loes Gruyters schilderde de ijsvogel op de pagina rechts. De ijsvogel is een standvogel. In strenge winters heeft hij het moeilijk. Dan zwerft hij rond op zoek naar een lekker visje.

In het Dorpshuis van Lieshout is tot 30 december 2023 een expositie van werk van Loes te zien. Je kunt er vrij binnenlopen.



*De pestvogel is een wintergast. Soms zijn er hele invasies. Foto Michel Verhoeven*



2022

# Natuurwerkdagen 2022



Door Ton

## Natuurwerkdagen van vrijdag 4 en zaterdag 5 november

'Het is een levendige dag', zo hoor ik van een IVN-lid bij De Bimd. Het is vrijdag en op het terras, het is koffietijd, verblijft een groep werknemers van de hypotheekafdeling van de ING-bank. 'Wij zijn hier in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen', zo omschrijft een van personeelsleden hun aanwezigheid. 'Wij hebben gezocht naar vrijwilligerswerk en vonden de Natuurwerkdag bij het IVN', zo legt hij verder uit. De hele groep heeft al hard gewerkt in de tuin en gaat nu, na de koffiepauze, aan een wandeling beginnen onder leiding van Gerrit.

Eens nalezen op de website van ING, bedenk ik me, en daar lees ik: 'Als werkgever vinden we het belangrijk om het goede voorbeeld te geven. Voor onze medewerkers en het milieu.' ... 'We bieden onze medewerkers de ruimte om vrijwilligerswerk te doen.' ... 'In teamverband kunnen medewerkers maatschappelijk verantwoorde activiteiten doen als teamuitje.'





### Vervolg Natuurwerkdagen

Intussen waag ik me het veld in en kom steeds meer jonge mensen tegen. Zij vlakken, onder leiding van Bert Staal, de kanten van de sloot af. Een tamelijk zwaar karwei, maar met de spieren van die jonge mensen moet het wel lukken. Enkele studenten zijn, gewapend met een grote snoeischaar, de overmatige wilgentakken aan het verwijderen. Ik ontmoet twee jonge vrouwelijke docenten. Zij harken het gemaaide gras van het hooigrasland. Met kruitwagens brengen anderen het maaisel weg. 'Wij zijn van het Yuverta, de mbo-opleiding in Helmond', zegt een van de leerkrachten. 'Dat was voorheen het Helicon, de Groenschool.' In het kader van hun opleiding vullen zij hun stage met vrijwilligerswerk, zoals bij IVN Laarbeek. Studenten van deze opleiding zijn in het verleden al vaker bij ons aan de slag gegaan. 'En ze werken keihard', zegt Frans van den Heuvel even later tegen mij. 'Natuurlijk, soms wat geïnen, en stevige muziek aan, dat hoort erbij!'

Op zaterdag was het een stuk rustiger, maar de werklust was er niet minder om. Piet Smits en enkele harde werkers uit Deurne, Helmond en Veldhoven gingen verder met het werk van de voorgaande dag. Er is altijd veel te doen, bij IVN Laarbeek!

Een heerlijke, uitgebreide lunch maakt veel goed tussen die zware arbeid door.



Foto Bert L.

Gerrit geeft de mbo'ers instructie



Foto Sylvia

## Rode appeltjes

Kuierend door een oude boomgaard  
zag ik je liggen in het gras  
Een vuurrood glanzend appeltje  
of je voor mij gevallen was.  
Terwijl ik je opraapte  
en lekker op wilde eten  
Keek ik omhoog  
zag een stam, krom oud en versleten.  
Wat blaadjes, een paar appeltjes  
en halfweg de stam  
De dood, in prachtverschijning  
de ruige weerschijnzwam.  
Zijn klauwen snoeihard  
aan je schors en bast gehecht

Tentakels die je gaan verstikken  
verloren, jouw gevecht.  
Mijn blik gaat verder naar omhoog  
en zie je reeds kale top  
De dood kruipt langzaam door je  
stam  
geen mens die hem nog stopt.  
Hurkend in een oude boomgaard  
zie ik je liggen in het gras  
Jij vuurrood glanzend appeltje  
wat voor mij gevallen was.  
En dan, zo dicht bij Moeder aarde  
doet me plotsklaps beseffen:  
Geniet van rode appeltjes  
want alles duurt maar effe.

Dieny



## Lezingen

**Donderdag 19 -1- 2023**

Lezing "Dassen"

door Ton Popeliers

Tijdstip: 20.00

Locatie: IVN-gebouw De Bimd,  
Beekseweg 3, Aarle-Rixtel



De informatie van deze lezing heeft al in ons vorige blad gestaan.

**Donderdag 16 - 2- 2023**

Lezing "Strobalehuis"

door Peter Simons

Tijdstip: 20.00

Locatie: IVN-gebouw De Bimd, Beekseweg 3, Aarle-Rixtel

Duurzaam. We hebben vast allemaal een beeld bij wat we duurzaam noemen. Vaak denken we dan aan zonnepanelen, warmtepomp en elektrisch rijden. Maar zijn deze technieken wel echt duurzaam? En zo nee, is er dan iets mis met onze definitie van duurzaam?

Peter Simons (52) bouwt sinds 2015 aan zijn ecologische huis in Schijndel. Hij gebruikt veel tweedehands materialen, klei, hout en stro. Het huis is nog niet helemaal af, maar eind van dit bijzondere project komt wel in zicht. Daarna komt het terrein aan de beurt: een maisakker zal worden omgevormd naar een voedselbos / groentetuin. In deze lezing zal Peter een andere definitie van duurzaamheid geven en laten zien hoe hij deze visie in zijn huis en manier van leven heeft verwerkt. Ook zal hij onze maatschappij toetsen aan deze definitie. Hoe ziet zijn duurzame toekomst er uit?

Kijk ook op: <http://onsecohuis.blogspot.com>



**Donderdag 16 -3 - 2023**

Lezing "Bodem"

door Chris van Laarhoven

Tijdstip: 20.00

Locatie: IVN-gebouw De Bimd,  
Beekseweg 3, Aarle-Rixtel



### On my way to planet proof

Als adviseur in de tuinbouw/akkerbouw probeer ik na te denken hoe we minder afhankelijk kunnen worden van de inzet van kunstmest en bestrijdingsmiddelen.

Enerzijds omdat ik overtuigd ben van het feit dat daar vooral kansen liggen voor de toekomstige land- en tuinbouw, anderzijds ingegeven door de vraag van ondermeer de supermarkten, de retail en de consument.

Het vermogen van een bodem om gewassen adequaat van voeding te voorzien (bodemvruchtbaarheid) staat daarbij centraal. Een goede balans tussen de elementen calcium en magnesium zorgt voor een betere zuurstofvoorziening in de bodem en dat zorgt weer voor meer kansen voor de schimmels en bacteriën, die een samenwerking kunnen aangaan met de planten.

Het toverwoord lijkt de laatste jaren te zijn: humus. Maar wat is humus eigenlijk, en hoe kunnen we die stimuleren? Waarom is (bio-)diversiteit van belang?

Bestaan er zogenaamde wondermiddeltjes? Of moeten we back to basics?

Is kunstmest de oplossing voor de boer of de oorzaak van de problemen?

Wat is het effect van onkruidbestrijdingsmiddelen op de bodembiologie of op de gewassen?

Een verhaal over mijn praktijkervaringen van de laatste 20 jaar laat zien dat deze ontwikkeling gepaard gaat met vallen en opstaan.

## Onderhoud aan de vijver



Dat onderhoud in de natuurtuin noodzakelijk is, bleek toen de traptreden van de kleine steiger in de vijver gingen verzakken. Willy en Frans pakten het karwei op.



## Agenda

### Publiekswandelingen Natuurtuin De Bimd

Iedere laatste zondag van de maand is er een wandeling in de IVN Natuurtuin de Bimd

**zo 29 januari 2023 - zo 26 februari 2023 - zo 26 maart 2023**

Aanvang wandelingen 08.30 uur

Duur ongeveer 2 uur, na afloop gratis koffie of thee

Vrijwillige bijdrage wordt op prijs gesteld voor onderhoud van de wandelroutes.

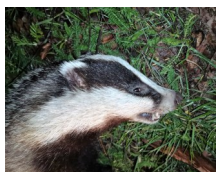
### Lezingen in De Bimd

De werkgroep contactavonden heeft weer enkele lezingen op het programma staan.

Op donderdagavonden om 20.00 uur  
IVN-gebouw De Bimd, Beekseweg 3,  
5735 CB Aarle-Rixtel

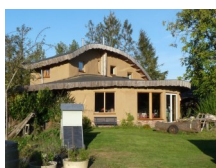
**Donderdag 19 januari 2023**

'Dassen' door Ton Popelier



**Donderdag 16 februari 2023**

'Strobalehuis' door Peter Simons



**Donderdag 16 maart 2023**

'Bodem' door Chris van Laarhoven

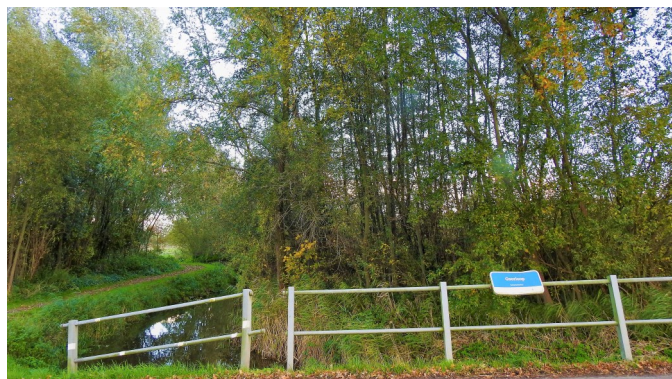
### Ledenwandeling

(alleen voor leden van IVN Laarbeek,  
vertrek vanaf gebouw de Bimd)

**Zondag 2 april 2023** Goorloop

Tijdstip: 8.30 - 10.30 uur

Organisatie: Anita Slaats



### Publiekswandelingen

**Zondag 8 januari 2023** 't Gerecht Boerdonkse Kampen

Tijdstip: 10.00 - 12.00 uur

Vertrek: einde Schaapsdijk, begin bosgebied Lijnt  
5738 RR Mariahout

Gidsen: Frank van Bakel, Dieny van den Heuvel,  
Giel Biemans (reserve)

**Zondag 12 februari 2023**

Schevelingse Loop

Tijdstip: 10.00 - 12.00 uur

Vertrek: Croyse Hoeve,  
Croylaan 9, 5735 PD Aarle-Rixtel

Gidsen: Ria Nooijen, Piet Segeren, Henk van Beek,  
Giel Biemans (reserve)



**Zondag 19 maart 2023** Ruweeuwsels

Tijdstip: 10.00 - 12.00 uur

Vertrek: Brug Sluis 5, Achterbos, 5737 PR Lieshout

Gidsen: Frank van Bakel, Jo Kicken

**Maandag 10 april 2023 (2e Paasdag)**

Vogelwandeling Grotelse Heide

Tijdstip: 8.30 - 10.30 uur

Vertrek: parkeerplaats Grotel 5, 5761 RA Bakel

Gidsen: Antoon Verhoeven, Piet Gruijters,  
René Rooijackers



### Overige activiteiten

**Zondag 18 december 2022** Jaarafsluiting voor Leden

Tijdstip: 10.30 uur

In verenigingsgebouw De Bimd, Beekseweg 3, Aarle-Rixtel

**Vrijdag 27, zaterdag 28 of zondag 29 januari 2023**

Tuinvogeltelling 2023. Tel een half uur de vogels in uw  
tuin of op het balkon. Informatie op:

[www.vogelbescherming.nl/tuinvogeltelling/](http://www.vogelbescherming.nl/tuinvogeltelling/)

**Vrijdag 10 maart / zaterdag 11 maart 2023** NL Doet

Activiteiten: Jeugdschuur afbreken en starten opbouw,  
bestrating podium aanpassen.

Helpende handen zijn zeer welkom.

**Zaterdag 18 maart 2023** Landelijke Opschoondag

Op deze dag organiseren mensen door het hele land op-  
schoonacties om samen hun buurt of straat schoon te  
houden.

Kijk voor meer info op de site [www.nederlandschoon.nl](http://www.nederlandschoon.nl)